# Į LAISVĘ

Nr. 20 — Kaina 20 kap.

LEIDŽIA LIETUVIŲ AKTYVISTŲ FRONTAS

1941. VII. 16 — Trečiadienis


# Sensacingos reveliacijos apie Roosevelto karo planus

## *Amerikos karo laivynui įsakyta šaudyti į vokiečių karo laivus*

**Berlynas. VII. 15. ELTA.** Liepos 15 d. rytinė Berlyno spauda rašo apie

**sensacingas reveliacijas, apie Roosevelto planus konfliktu su Vokietija atviroje jūroje iššaukti karo stovį su Reichu.**

Šitoms žinioms laikraščiai deda tokias antraštes: „Rooseveltas nori karo“, „Klastingas Roosevelto įsakymas laivynui“, „Rooseveltas nori pradėti ugnį — jis įsako šaudyti į povandeninius vokiečių laivus“.

„Voelkischer Beobachter“ rašo, kad

**Rooseveltas neturi didesnio noro, kaip pulti iš pasalų už savo būvį kovojančią Europą, nurodant melagingą pretekstą — ginti Vakarų pusrutulį.**

Istorijos rato jis tuo, žinoma, nesulaikysiąs.

**Ir Angliją, ir bolševizmą vistiek ištiks jų nusipelnytas likimas, — nežiūrint į Amerikos žydijos mėginimus išgelbėti, Rooseveltui tarpininkaujant, savo filiales Londone ir Maskvoje.**

„Berliner Boersenzeitung“ Roosevelto įsakymą Jungtinių Valstybių karo laivynui vadina „dagtimi dinamito statinėje“. Jei Rooseveltas, nepaisydamas savo per rinkimus duotųjų pažadų, stumiąs į karą ir Amerikos tautą ir esąs pasiryžęs nugramzdinti visą pasaulį į karo gaisrą, — tai jam tat nieko nereiškią, jam tik svarbu, kad tuo jis galėsiąs paremti gryną žydiškosios rūšies dolerinį imperializmą. Todėl nuo provokacijų jis dabar noris pereiti prie tiesioginio puolimo.

### Berlyno spaudos pranešimai

„Deutsche Allgemeine Zeitung“ nurodo, kad Stockholmo laikraščio pranešimas apie Jungtinių Valstybių prezidento koncepciją metąs labai pažymėtiną šviesą į visą eilę paskirų pranešimų, jau ilgą laiką, o ypač pastarosiomis dienomis, gaunamų iš Vašingtono. Roosevelto naujieji tikslai, pažymi vokiečių laikraštis, esą visiškai jo ligšiolinės politikos linijoje. Jei tačiau Jungtinių Valstybių prezidentas ta savo laikysena spekuliuojąs į tai, kad ašies valstybės išsigąsiančios, tai tas jo apskaičiavimas esąs klaidingas. Vokietija ir jos sąjungininkai, visiškai suprasdami savo istorinę misiją, neleis, kad kas nors juos nuo tos misijos vykdymo nukreiptų.

**Washingtonas. VII. 15. ELTA.** Wendel Willkie pranešė savo bendradarbiams ir patikėtiniams, kad prezidentas Rooseveltas per kelis pasikalbėjimus su juo patvirtinęs įsakymą

**Jungtinių Amerikos Valstybių laivynui be perspėjimo apšaudyti vokiečių karo laivus, povandeninius laivus ir lėktuvus.**

Per šiuos pasikalbėjimus, — paaiškino Willkie, — Rooseveltas pareiškęs tvirtą nusistatymą bet kuriomis aplinkybėmis sukeltų incidentų sudaryti karo padėtį su Vokietija. Jungtinių Amerikos Valstybių laivyno vienetai yra gavę įsakymą bet kuriomis aplinkybėmis puolamaisiais veiksmais prieš vokiečių vienetus sukelti tokį incidentą. Kongresą Rooseveltas noris, — pasakė Willkie, — jam paskelbus karo padėtį, pastatyti prieš įvykusį faktą.

**New Yorkas. VII. 15. ELTA.** Laivyno komisijos pirmininkas senatorius Walsh savo pasikalbėjime su New York Times atstovu patvirtino laivyno ministerio Knoxo pereitą penktadienį slaptame laivyno komisijos posėdyje pareiškimą, kad

**Jungtinių Valstybių naikintuvas apmėtė vandeninėmis bombomis prie jo besiartinantį vokiečių povandeninį laivą.**

Kaip New York Times toliau rašo, Knoxas dementavo Jungtinių Valstybių ir britų vyriausybės susitarimą bendrai veikti Atlanto vandenyne ir, be ko kito, pareiškė: iki šiol dar joks Jungtinių Valstybių karo laivas nėra įplaukęs į karo zoną. Tai buvo patvirtinta ir pačio Roozevelto. Į Jungtinių Valstybių karo laivyno veikimą reikia žiūrėti kaip į išplėstą patruliavimą.

NEW YORKAS. VII.15. ELTA. Associated Press praneša, kad 83 metų amžiaus demokratų senatorius Glassas viename interview reikalavęs tuojau atšaukti Jungtinių Amerikos Valstybių neutralumo įstatymą jūrų laisvei vėl atnaujinti. Jungtinės Amerikos valstybės turinčios imtis visų reikalingų žygių. Jungtinių Amerikos Valstybių karo medžiagos tiekimui į Angliją laiduoti, — toliau pareiškė Glassas, tvirtindamas, kad Jungtinės Amerikos Valstybės jau kariaujančios.

*MASKVA REIKALAUJA,*

# kad Anglija pultų Portugaliją ir Ispaniją,

## *tuo sudarydama naują sausumos frontą su Vokietija Vakaruose*

**Vašingtonas, VII. 15. ELTA.** Žinomieji komentatoriai Pearsonas ir Allenas laikraštyje „Times Herald“ rašo, jog

**Sovietų Sąjunga reikalaujanti iš Anglijos, kad ji pultų Portugaliją ir Ispaniją, priversdama Vokietiją pradėti sausumos karą Vakaruose.**

Šis planas ne tik esąs aptariamas per slaptus pasitarimus Kremliuje su ambasadoriais Crippsu ir Steinhardtu, bet jis buvęs taip pat apsvarstytas ir tarp Amerikos bei Anglijos karinės valdžios atstovų. Jungtinių Valstybių vyriausybė sovietų minčiai, kad esąs būtinai reikalingas antrasis frontas ir kad žygis į Iberijos pusiasalį būtų gera strategija, itin pritarianti. Tačiau

**Rooseveltas tuo tarpu dar laikąsis tos nuomonės, kad tiekiant Ispanijai ir Portugalijai maisto produktus bei kitas reikalingas prekes, galima būsią gauti iš jų pačių sutikimą įžygiuoti į jų šalį.**

### MASKVA ŠAUDYS IR Į LAIVUS-LIGONINES

**Berlynas, VII. 15. ELTA.** Oficialiai pranešama, kad vokiečių vyriausybė pareiškusi norą panaudoti Baltijos jūroje ir Ledinuotajame vandenyne laivus ligonines. Pažymėjus Vokietijai tuos savo laivus, sovietų vyriausybė į tai atsakė, kad ji nesutinkanti pripažinti pagal tarptautinės teisės principus jiems priklausančio neliečiamumo.

### GEN. GOLIKOVAS IŠ LONDONO IŠSKRIDO Į MASKVĄ

**New Yorkas, VII. 15. ELTA.** Amerikos agentūrų pranešimais iš Londono, sovietų karinės misijos nariai Anglijoje generolas Golikovas ir pulkininkas Dragunas išskrido į Maskvą. Į Londoną jie grįš po kelių dienų.

## Pirmieji ispanų savanoriai jau atvyko į Vokietiją

BERLYNAS. VII. 15. ELTA. Liepos 16 d. iš ryto pirmasis ispanų savanorių kovoti prieš bolševizmą transportas atvyko į Saarburgą. Šiuos pirmuosius „mėlynojo legiono“ vienetus sudaro keli tūkstančiai vyrų. Nauji transportai dar kelias dienas per Vokietijos teritoriją vyks į rytų frontą. Ispanų savanorių vienetus beveik be išimties sudaro tautiniai kovotojai, dalyvavę ispanų pilietiniame kare. Tai ištisai yra per eilę metų apmokyti kariai, kurie yra puikiai apginkluoti.

BERLYNAS. E. Į Berlyną iš Madrido atvyko ispanų savanorių divizijos vadas generolas Munos Grandė drauge su štabo viršininku pulkininku Troncoso ir keliais kitais divizijos štabo karininkais. Jį pasitiko Ispanijos ambasadorius generolas Espinosa de Los Monterosas, kurį lydėjo trys karo atašės ir keli ambasados nariai, o taip pat Berlyno komendantas ir vienas vyriausiosios kariuomenės vadovybės atašė skyriaus atstovas.

# Berlyno politinių sluoksnių nuomonė apie Roosevelto planus

**Berlynas, VII. 15. ELTA.** Šiandien Reicho sostinės politinėse sluoksniuose buvo pabrėžiamas faktas, kad švedų laikraščio „Aftonbladet“ New Yorko korespondento pranešimą, apie kurį jau buvo kalbėta, esą Rooseveltas ko greičiausiai noris įeiti su Vokietija į karo stovį, vokiečių spauda labai rimtai aptarė. Svarbiausiųjų Reicho laikraščių užimtą šiuo reikalu poziciją kalbami sluoksniai vadina 100% teisinga.

**Wilhelmstrassėje neabejojama minėtos švedų informacijos teisingumu.**

Vokiečių manymu, ji itin derinasi su vietinių valdžios organų patirtais tam tikrais pavyzdžiais ir žiniomis apie Jungtinių Valstybių vyriausybės priemones. Wilhelmstrassėje šiandien buvo pareikšta, kad pasaulis, remdamasis tais faktais, turėtų atkreipti Europos dėmesį į aiškų tokios Roosevelto laikysenos lengvabūdiškumą ir iš to kylantį pavojų. Berlyno oficialiuose sluoksniuose švedų informacija vertinama

**kaip naujas įrodymas Roosevelto pasiryžimo bet kuriomis sąlygomis įnešti į Europos konfliktą naujų painiavų.**

Manoma, kad Rooseveltas turės pasisakyti dėl švedų laikraščio paskelbtosios žinios, ir pareiškiama, kad ir iš vokiečių pusės šiuo reikalu tinkamu laiku bus pasisakyta. Tuo tarpu, pabrėžiama šiandien Wilhelmstrassėje, šiuo reikalu nesą kas sakyti. Čia esąs grynai Jungtinių Valstybių tautos reikalas. Kai dėl vokiečių tautos, tai ano švedų pranešimo turinys joje nesukėlęs jokių baimės jausmų. Priešingai, iš to visiško atvirumo, kuriuo ta informacija jai buvo patiekta, galima spręsti, kad Vokietijos vyriausybė yra pasiryžusi tuos reikalus nagrinėti ne tik prieš pasaulio viešumą, bet ir prieš vokiečių tautą. „Įdomu tai, — tokiais žodžiais buvo šiandien Wilhelmstrassėje baigtas nagrinėti prieš spaudos atstovus šis klausimas — kad apie tokį tarptautinės teisės principų nepaisymą mes sužinome kaip tik tuo momentu, kuomet ir bolševikai laivų ligoninių reikalu pareiškė savo tų principų nepaisymą“.

# Londonas ima kiek praregėti

**Amsterdamas, VII. 15. ELTA.** Priešingai optimistiškoms žinioms, kurių anglų spauda dar prieš kelias dienas tikėjosi gauti apie sovietų armijos padėtį, Londone, kaip iš anglų pranešimų paaiškėja,

**pasireiškė didelis prablaivėjimas.**

Kariniai laikraščio „Times“ straipsniai kalba apie sunkių bandymų laikotarpį, į kurį dabar yra patekusi sovietų armija. Bolševikų kovos dvasia, mano laikraštis, dabar yra tikresnė, negu įtvirtinimų linijos likimas. Tačiau viskas priklausys nuo to, kaip bus išpręstas transporto klausimas, kuris šiuo metu sovietams yra svarbiausia problema, norint užtikrinti karinių reikmenų frontui atvežimą ir pristatymą rezervų į tas fronto sritis, kuriose jų ypač reikia. Laikraštis kviečia sovietų armiją sulaikyti vokiečių puolimą, net ir tuo atsitikimu, jeigu sovietai prarado savo ryšius.

### AMERIKIEČIAI KARIAUTI NENORI

**New Yorkas. E.** Laikraštis „New York Daily News“ New Yorko valstybėje paskelbė anketą, kurioje buvo klausiama, „ar Jungtinės Amerikos Valstybės turi įstoti į karą padėti Anglijai“. Vakar vakare gauti šios anketos rezultatai davė šitokius davinius: prieš įstojimą į karą pasisakė 70,5%, už įstojimą į karą 29,5%. Tuo pat metu panašią anketą buvo paskelbęs laikraštis „Chikago Tribune“ Illinoiso valstybėje. Ir šioje anketoje prieš dalyvavimą kare pasisakė 80,7%, o už dalyvavimą kare — 18,3%.

— o —

VAŠINGTONAS. E. United Press pranešimu, Jungtinių Valstybių karo laivyno ministerija paprašė kongresą papildomai paskirti daugiau kaip 300.000.000 dolerių įvairiems karo laivyno reikalams ir ypač povandeninių laivų bazėms įrengti Kodiako (Alaskoje), Midway (Ramiajame vandenyne), Wake, Dervišų, Havajų ir Marijanų salose.

# Vokiečių tautos persilaužimas

Mums labai malonu dėti šį straipsnį, kurį mums atsiuntė kompetentingas vokiečių publicistas, pažadėjęs ir toliau vertingą bendradarbiavimą politiniais ir ūkiniais klausimais, kurie šiuo metu mums, išvaduotiems iš bolševikų jungo, ypač aktualūs. Mes laikom savo pakilia pareiga susidaryti valstybinio ir dvasinio didžiosios kaimyninės vokiečių tautos gyvenimo vaizdą, kuris būtų lyg ir vokiečių buities charakterio veidrodis. *Red.*

**Kaunas, 1941. VII. 16.**

Kai Adolfas Hitleris 1919 m., taigi, prieš 22 metus, pradėjo savo didžiąją kovą vokiškajai sielai išlaisvinti, vargu ar kas jį pažinojo, gal tik pora draugų, fronto kovotojų iš kruvinųjų Didžiojo karo 1914—1918 metų. Senojo germaniškosios praeities ženklo, Hakenkroico ir bendros rudų marškinių uniformos, sujungti susibūrė baisiausiais vokiečių vargo metais tie patys vyrai, norį dirbti atstatymo darbą, kurie buvo pergyvenę Didžiojo karo ugnies audras ir daugelio metų kovos ugnyje buvo užgrūdinti. Šiems vyrams, vedamiems Fuehrerio, atrodė pareiga, žūt būt, Vokietiją vėl padaryti tuo, ką ji jautė savo istorine misija: būti Reichu Europos viduryje, kuris, pilnas sveikatos ir jėgos, turi atgauti ir išsaugoti savo teisę gyventi, kaip kiekviena kita tauta.

Nes viena šitiems vyrams aplink Adolfą Hitlerį buvo pasidarę aišku, kad baisios Didžiojo karo kraujo aukos nebūtų veltui sudėtos: jokia pasaulio galia neturėjo teisės vokiečiui, kuris savyje jungia visus inteligencijos gabumus ir istorinę teisę vadovauti, primesti menko vergo gyvenimą, kuris stipriai kontrastuoja su tautos gabumu ir didingumu.

Slėgianti **Versalio sutartis** atplėšė iš Vokietijos rytų ir vakarų pasienio sritis, sudetų krašto brolius, atėmė jai taikiu būdu įsigytas kolonijas ir ūkiškai Reichą taip eksploatavo, kaip **Lietuva panašiai tai patyrė bolševikų valdžios laikais.**

Iš šios vergijos padėties, kuri Vokietiją amžiams turėjo atiduoti Anglijos, Prancūzijos ir Amerikos finansininkams, vokietis kada nors turėjo rasti išeitį, kada laikas buvo pribrendęs. Laikas buvo pribrendęs, kai atsirado tikrasis vyras. Šitas vyras buvo Adolfas HITLERIS.

Hitleris turėjo viską, kas šiuo baisiu laiku Vokietijai buvo reikalinga. Jis turėjo nenugalimą tikėjimo jėgą, kuri nugali ir nusivylimus bei nepasisekimus. Jis turėjo stipriausią energiją ir sugebėjimą smulkiai ir išsamiai formuoti ir organizuoti. Jis turėjo viską apimantį vadovavimo gabumą, kuris neleidžia suskilti į įvairias nuomones ir partijas. Jis taip pat turėjo kalbėtojo gabumus, kuriais tautą giliai įtikino ir asmeniškai artimai parodė jai jos idealius siekius. Lietuviui, kuris Vokietijos kančių kelio nuo Versalio laikų nepažįsta, sunku suprasti, kokie dideli buvo pasipriešinimai, kuriuos teko nugalėti Hitleriui ir jo „nacionalsocialistiniam judėjimui“, kol Vokietija pasidarė vieninga. Fuehreris ir jo vyrai kentė tvirtovės areštą ir persekiojimą, gatvės kovas ir karčią pašaipą, bet jie išturėjo ir galų gale pasiekė savo tikslus, priešingai daugeliui partijų, komunistams, žydams bei abejotojams iš įvairių stovyklų.

1933 metais partijos vadas, Adolfas Hitleris, buvo visus pasipriešinimus nugalėjęs ir tapo Vokiečių Reicho Kancleriu. Tiktai dabar **valstybės vyras** Hitleris galėjo pradėti dirbti kūrybinį darbą. Tuo būdu 1933 metai tapo Vokietijos istorijoje lig šiol didžiausio posūkio metais.

Vokiečių persilaužimas prasidė-

(Nukelta į 2 pusl.)

## Vokiečių tautos persilaužimas

(Atkelta iš 1 pusl.)

jo 1919 metais, kai anglai ir kitos „demokratiškos" tautos nukalė Versalio sutartį kaip priemonę Vokietijai amžinai palikti vergijoje.

Vokiečių atgimimas galutinai įvyko, kai Adolfas Hitleris tapo pirmuoju Reicho vyru.

Kiekvieni metai, kurie mūsų kaimyninei vokiečių tautai nuo 1933 metų praslinko, teikė Vokietijai naujų duomenų gyvybės apraiškai ir grąžino jai norą gyventi.

Kiekvienais metais, skaitant nuo 1933 metų, vokiškasis žmogus pasidarė sveikesnis ir gaivalingesnis. Kiekvienais metais jis vis geriau ir stipriau atsikovojo ūkinių jėgų priemones susidaryti savitam gyvenimui, kurias jam priešai britai buvo atėmę Didž. karo metu 1914—1918 m.

Kiekvienais metais, kuriais Vokietija atrado save ir stropiai bei taikingai dirbo savo ateičiai, nuolat augo ir britų neapykanta Vokietijai. Ir kiekvienais metais augo bolševikiškųjų pasaulio griovikų Maskvoje noras sąjungoje su Anglija sunaikinti Vokietiją, nes jie suprato, kad Vokietija — mirtinis bolševizmo priešas.

Todėl Anglija išprovokavo Vokietiją stoti į naują didelį karą. Sovietų Rusija paliko nuošaliai, kad Vokietiją nusilpty ir laiku ją būtų galima užpulti. Vokietija į savo priešų puolimą atsakė stipriausia karo jėga, kuri kada nors yra buvusi. Ir karo vadas Adolfas Hitleris, kuris Reichą kaip valstybės vyras sutvirtino, savo karius veda į didžiausius laimėjimus, kurie kada nors yra buvę. Tuo Vokiečių persilaužimas paruošia visos Europos perversmą. Anglija ir Rusija į karą įtraukė ir mažesnes ir neutralias tautas. Šiandien Vokietija šias mažas tautas saugo nuo britiškų ir maskvietiškų grasinimų. Lietuva šiandien irgi jaučia esanti Europos dalis. Šitaip Vokietijos persilaužimas, kuris kariu yra ir politikis į būsimą pastovią tvarką, turi tapti ir lietuvių tautos persilaužimu. Padariniai ir laimėjimai bus taip pat nuolatiniai.

Dr. H. G.

**Berlynas. E.** Turkų spauda praneša, kad vokiečių lėktuvai sunkiai sužalojo Suezo kanalo bendrovės valdybos namus, ir paskandindami tame kanale laivų, pasunkino susisiekimą juo.

ZAGREBAS. E. Antradienį po pietų iš Zagrebo išvyko pirmasis kroatų savanorių kovai prieš bolševikinį pasaulio priešą junginys, kurį sudaro kroatų oro laivyno ir kitų ginklo rūšių kariai. Zagrebo gyventojai, susirinkę milžiniškomis miniomis į stotį vedančiomis gatvėmis, išvykstančius savanorius karštai sveikino. Maršalas Kvaternikas savanoriams pasakė nuoširdžią atsisveikinimo kalbą.

# Prie Dniepro bolševikai mėgino daryti priešpuolius

## Bet buvo nublokšti atgal su didžiausiais nuostoliais. Kaip vyko kovos Stalino linijoj

Berlynas. VII. 14. ELTA. Kaip DNB patyrė, vienoje kariuomenės vadovybės žinioje iš Rytų fronto buvo pranešta, kad vokiečių kariuomenė Stalino linijoje susidūrė su bolševikų kariuomene, kuri yra klusi iš SSSR gilumos ir kaip antrasis bolševikų transportas, buvo ruošiama žygiui prieš Vokietiją prie vakarinės Sovietų Sąjungos sienos. Prie Dniepro, vadinasi, už 500 kilometrų nuo jos tikrosios puolimo srities, vokiečių kariuomenė ją sučiupo ir prispaudė prie gynimosi zonos.

**Iš čia sovietai stipriais priešpuoliais mėgino vokiečių kariuomenės žygiavimą ir vokiečių artilerijos telkimą prieš Stalino liniją sukliudyti. Tačiau visi šie priešpuoliai baigdavosi naikinamais pralaimėjimais.**

Didžiausias bolševikų mėginimas prasiveržti iš sparno, puolant vokiečių priešakinę diviziją, buvo vokiečių motorizuotosios pėstininkų divizijos ir vieno šarvuočių dalinio atremtas ir sovietams padaryti dideli nuostoliai tiek žmonių, tiek medžiagų srityje.

**Šios rusų kariuomenės dalys buvo atstumtos atgal per Dnieprą.**

Kadangi Stalino linija yra šimtus kilometrų išsitiesusi išilgai Dniepro ir jo plačių pelkėtų upių slėnių, vokiečių priekį žygiuojanti kariuomenė turėjo surasti tiltus ne tiktai per upę, bet taip pat ir per 4 — 5 kilometrų pločio pelkėtus slėnius.

Berlynas. VII. 15. ELTA. Stiprūs sovietų tankų junginiai, kurie **mėgino užpildyti pralaužtą Stalino linijos spragą ir sustabdyti vokiečių žygiavimą į Kijevą, pirmadienį buvo visiškai sunaikinti.**

Šitie sovietų tankai su dideliu greičiu buvo mesti į pasidariusią spragą, ir jau sekmadienį įvyko smarkios tankų kautynės, kuriose šimtai sunkiųjų 70 tonų sovietų tankų buvo padegti, puolant juos vokiečių tankams ir apipylus vokiečių tankų naikintojų sviedinių kruša. Sunkieji sovietų tankai buvo aprūpinti stambiomis 15 cm kalibro patrankomis. Taip pat ir šitie tankai degdami liko kovos lauke. Visi sovietų priešpuoliai Kijevo srityje buvo atmušti, ir sovietai turėjo didelių nuostolių. Sovietų junginiai buvo išsklaidyti, dalis atstumta į miškus, o kiti apsupti, ir didžioji sovietų kariuomenės dalis čia buvo sunaikinta.

BERLYNAS. VII. 15. ELTA. Pralaužę labai įstiprintą Stalino liniją, vokiečių kariuomenės junginiai liepos 14 d. žygiavo toliau Kijevo kryptimi. Bolševikų kariuomenės likučiai tarp Žitomiro ir Berdičevo, sustiprinti paskubomis sudarytų mišrių dalinių, bandė pulti toli į rytus įsmeigtą vokiečių kariuomenės dalių kylį. Nors tuo pačiu laiku bandė prasilaužti dar ir apsupti stiprūs bolševikų daliniai vakaruose, tačiau, nors savo skaičiumi ir skaitlingesnis, priešas buvo sunaikintas arba paimtas į nelaisvę. Priešo atsparumas sparnuose taip pat buvo visur sugniuždintas. Bolševikai turi didelių nuostolių žmonėmis, ginklais ir karo reikmenimis.

BERLYNAS. VII. 15. ELTA. Pirmadienį vakare Vitebsko srityje buvo paimtas toliausiai į rytus esantis Stalino linijos įsistiprinimas. Pusantros dienos vokiečių pėstininkai kovojo prieš svarbiausioje linijoje esantį milžinišką pastatą iš betono ir geležies su požeminiais įrengimais. Bunkeris buvo gerai paslėptas ir aprūpintas plieno šarvais. Vokiečių sunkiosios gaubicos pagaliau nutildė po plieno šarvais esančius priešo ginklus. Tuomet pradėjo dirbti pėstininkai ir pionieriai. Sprogstamąja medžiaga buvo išsprogdinti kiti aplink esantieji įsistiprinimai. Ir taip vienas po kito buvo sprogdinami šie paskutinieji tos vietos sovietų linijos įsistiprinimai ir naikinamos jų įgulos.

BERLYNAS. VII. 15. ELTA. Pasisekimai, kurių pereitą naktį pasiekė vokiečių kariuomenės daliniai toliau laužydami Stalino liniją, plečiami toliau vokiečių lėktuvams padedant. Srityje tarp Černigovo ir Briansko vokiečių lėktuvai puolė sovietų geležinkelio ruožus, stotis ir garvežių parkus. Sunkaus kalibro bombomis tik liepos 14 d. buvo sunaikinti 23 garvežiai, apie 1.000 vagonų ir dvi geležinkelio patrankos. Liepos 14 d. vokiečių lėktuvai netikėtai puolė į rytus nuo Gomelio susitelkusias bolševikų kolonas. Pirmiau šios kolonos ir sunkvežimiai buvo apmėtytos bombomis, o po to vokiečių lėktuvai nusileidę žemai apšaudė jas kulkosvaidžiais. Čia bolševikams padaryta didelių nuostolių žmonėmis, o taip pat užmušta apie 300 arklių.

BERLYNAS. VII. 15. ELTA. Vokiečių pėstininkai, kurie liepos 13 d. Pskovo erdvėje ties Peipuso ežeru užkirto kelią ilgai sovietų pastiprinimų vorai ir ją po trumpo susišaudymo paėmė, keliuose drauge gabenamuose prabanginiuose omnibusuose rado keisčiausių dalykų. Omnibusai buvo iškloti storais kilimais ir prabangiškiausiai įrengti. Ant elegantiškų skutimosi staliukų buvo sudėtos pudrinės, buteliukai su kvepalais ir įvairūs intymūs tualetiniai daiktai, kurie paprastai nevartojami kovojančio dalinio apginklavimui. Keliose sieninėse spintelėse buvo rasta netvarkingai sumestų moteriškų drabužių ir baltinių. Į nelaisvę paimtieji šoferiai paaiškino, kad šie prabanginiai omnibusai priklausė bolševikų veikėjų gurguolei. Šie veikėjai jau prieš kelias dienas su savo žydiškomis sugyventinėmis laiku pasiskubino sprukti į saugesnes sritis.

BERLYNAS. VII. 15. ELTA. Stiprūs vokiečių kovos lėktuvų junginiai liepos 14 d. visuose Rytų fronto ruožuose puolė ne tiktai kariniu atžvilgiu svarbius taikinius, aprūpinimo bazes ir susisiekimo kelius bolševikų užnugaryje, bet parėmė ir vokiečių kariuomenės junginių kovas ant žemės. Smolensko erdvėje ta proga per kelias valandas buvo sunaikinti 33 sovietų tankai ir 500 autosunkvežimių, o taip pat išvestas iš rikiuotės didesnis pabūklų kiekis. Kovos lėktuvai labai sėkmingai puolė Smolensko-Maskvos kelią ir šioje erdvėje esančius geležinkelių ruožus bei įrengimus. Visiškai buvo sunaikinta daugelis geležinkelių stočių ir bėgių atšakų. Nemažai pontoninių tiltų taikliais bombų pataikymais buvo sudrakyta į kelias dalis. Dėl to bomborduotosios linijos bolševikų visiškai nebegali būti naudojamos susisiekimui.

## Karas Afrikoje

ROMA. VII. 15. ELTA. Vyriausiasis ginkluotųjų pajėgų štabas praneša: Šiaurės Afrikoje, Sollumo fronte, mūsų kariuomenės daliniai atmušė priešo mėginusias prisiartinti šarvuočių pajėgas. Tobruko fronte buvo atmuštas priešo puolimas, nukreiptas į vieną mūsų atramos punktą. Ašies valstybių karinės oro pajėgos dar kartą smarkiai puolė Tobruko sutvirtinimus ir uostą. Mūsų lėktuvų junginiai bombardavo priešakinius britų atramos punktus. Tarp Sidi el Baranio ir Marsa Matruko esančioje Sivos oazėje naikintuvai puolė skutamu skridimu motorizuotuosius priešo vienetus ir sunaikino keletą sunkvežimių. Priešas puolė iš oro Derną, Bardiją ir Bengasį. Bengasyje mūsų naikintuvai numušė vieną britų lėktuvą.

Rytų Afrikoje priešas puolė iš oro Gondarą. Mūsų zenitinė artilerija, kuri tučtuojau pradėjo veikti, vos tik priešui pasirodžius, numušė ten vieną britų lėktuvą. To lėktuvo įgulos nariai buvo prancūzai gaullistai.

Nakties metu britų lėktuvai numetė bombų į Messinos miestą, kur apgadinti pastatai. Civilinių gyventojų tarpe vienas žmogus užmuštas ir keturi — sužeisti.

TOKIO. E. Domei agentūra praneša, kad karinės japonų pajėgos, kurios valo centrinę Hupeho provinciją, sumušė 6.000 Čunkingo karių, kurių daug užmušta ir paimta į nelaisvę. Japonų kariuomenės daliniai paėmė daug ginklų ir municijos. Į japonų rankas ten pateko 91 patranka.

## Vienas vokiečių karys paėmė į nelaisvę 43 bolševikų kareivius

BERLYNAS. VII. 15. ELTA. Vienas vokiečių divizijos štabo žinianešys motociklistas liepos 14 d. per kautynes ties Leningradu, būdamas visai vienas, paėmė 43 priešus į nelaisvę ir dar 4 kulkosvaidžius. Jis iš priešakinio dalinio važiavo atgal į divizijos kautynių vietovę, kai staiga iš vieno javų lauko jį užpuolė šeši ginkluoti bolševikai. Ilgai negalvodamas, jis sustabdė savo motociklą, nutraukė nuo pečių automatinį šautuvą ir tris bolševikus nušovė, jiems patiems dar nesuskubus iššauti. Kiti trys tuoj numetė savo ginklus ir pasidavė. Tuo metu iš priešais buvusio javų lauko pasigirdo keli šūviai. Žinianešys atsisuko, pradėjo į rugius šaudyti ir sušuko sovietams, kad jie pasiduotų. Jam dar paleidus eilę šūvių iš automatinio šautuvo, pradžioje iš javų išlindo tik keli, o vėliau vis daugiau bolševikų. 43 sovietų kareiviai pasidavė vienam vokiečių grandiniui, kuris juos nuginklavo ir nugabeno į divizijos kautynių vietovę.

ALEPPO. E. Pranešimais iš Kairo, netoli nuo Kairo esančioje didelėje karių stovykloje, kurioje sutalpinta 14.000 karininkų ir kareivių, paplitusi šiltinė. Karinės įstaigos ėmėsi reikalingų apsaugos priemonių. Anglų cenzūra griežtai uždraudė spaudoje apie tai pranešti.

### PRASIMANYMAI APIE BULGARIJOS KARIUOMENĖS KONCENTRAVIMĄ

**Sofija. VII. 15. ELTA.** Bulgarų telegramų agentūra praneša: Kai kurios užsienių agentūros, jų tarpe ir Tasso agentūra, paskelbė žinią apie tariamąjį Bulgarijos kariuomenės koncentravimą prie Turkijos sienos ir apie pasiruošimus pulti sąsiauriams. Bulgarų telegramų agentūra kompetentingiausių vietų igaliota šią žinią kategoriškai paneigti, kadangi ši žinia, matyti, teturėjo tikslą pakenkti bulgarų turkų santykiams. Bulgarijos taikinga laikysena Turkijos atžvilgiu yra labai gerai žinoma. Draugiški santykiai tarp Turkijos ir Bulgarijos, kurie neseniai buvo stiprinti Bulgarijos Turkijos deklaracijos, lieka tokie pat.

V. KEMĖŽYS

# Pasienis raudonųjų replėse

## 2 KAS MUS VALDĖ

Principas „kas buvo niekas, tas bus viskuo" ir „visa valdžia vietose" buvo vykdomas visu stropumu. Valdžia vietose pateko, kaip žmonės vaizdžiai apibūdindavo, į vištvanagių, latrų ir kitų prašalaičių rankas. Apskričių viršininkai, vėliau vykdomųjų komitetų pirmininkai, partijos sekretoriai ir čekos agentai buvo surinkti iš nešvariausių padugnių. Net tiems, kurie su entuziazmu bolševikų santvarką sutiko, kokiu pasidarė. Kiekvienas valdžios pareigūnų, stovėjusių viršūnėse, turėjo ar vagiliavimo, ar kitos pikadarystės žymę praeityje.

Šitų Stalino vadukų viešpatavimas vietose buvo šiurpus. Nebuvo srities, kur jie nesikištų ir savo nemokšiškumu netrukdytų. Žiauriai kentė nuo jų sauvalės inteligentai, ūkininkai ir patys darbininkai, kurių vardu jie valdė. Kiekvienas inteligentas buvo nuolatinėje baimėje, kuris dirbo, drebėdamas dėl begalinių grasinimų. Nebūdavo rašto, nebūdavo pastabos be grūmojimų sukišti visus į kalėjimus. Patekti į menkiausią tarnybą nebuvo įmanoma be jų pritarimo. Tik bolševizmo laikais visoje pilnumoje suklestėjo Lietuvoje protekcionizmas. Įstaigose priviso komunistų proteguojamų nemokšų, už kurių nesugebėjimą buvo atsakingas greta sėdįs inteligentas. **Inteligentai** buvo apstatomi čekos agentais, kurie sekdavo kiekvieną jų žingsnį. Iš jų pranešimų susidarydavo juodieji sąrašai. Atmosfera inteligentams buvo tokia tvanki, jog jų tarpe išpopuliarėjo sakinys, kad iš nuolatinių grūmojimų ir valdžios chaoso nelaisvės gali išgelbėti tik kalėjimas. Inteligentai dūso nuolatinio moralinio teroro ir klaikios nežinios slegiami.

**Ūkininkai** formaliai buvo skirstomi į tris kategorijas — buožes, vidutiniokus ir biednlokus. Tačiau faktiškai tarp jų skirtumo nedaryta, nes bolševikai matė, kad Lietuvos ūkininkas be išimties yra tolimas bolševizmui. Vietos valdžia tetroško kolchozų. O į kolchozus nenorėjo eiti niekas, net tie, kurie iš karto pritarė bolševikams, norėdami gauti patogesnius žemės sklypus iš parceliuojamų dvarų ir buožių. Gilus lietuvio prisirišimas prie žemės ir nuosavybės nervino ir erzino bolševikus, atvykusius iš Rusijos padėti vietiniams kolchozinį skurdą Lietuvoje įvesti. Jie nustebę klausdavo, dėlko lietuviai taip šalinasi kolchozų, kartu grasindami, kad kolchozai vistiek bus įvesti. Viename susirinkime buvę kumečiai aštriai puolė vykdomojo komiteto pirmininką, dėlko jis nesirūpina pažadėtais gyvuliais ir padargais naujai gavusiems žemę. Bolševikų pareigūnas iš karto teisinosi, o kai puolimas smarkėjo, supykęs kumečiams sviedė: „Netriukšmaukit ir nesijaudinkit, vistiek kaip avinai būsit suvaryti į kolchozus". Toje apylinkėje tarp įtūžusių kumečių ilgai negalėjo pasirodyti nė vienas partijos pareigūnas, o vykdomojo komiteto pirmininkas, buvęs kerdžius, už atvirumą vos neišlėkė iš aukštos vaduko kėdės.

**Darbininkuose** valdžia kasdien keldavo vis daugiau rūstumo. Darbininkai, kuriems buvo žadėti aukso kalnai, buvo privesti iki to, jog neturėdavo kur nusipirkti javų duonai išsikepti ar sėlenų gyvuliams. Ūkininkai į rinkas neveždavo, o kai pirkėjas ateidavo pas juos į namus, siųsdavo pas valdžią. Kooperatyvams buvo leista pardavinėti miltų tik trys kg. asmeniui, bet jų irgi ne visuomet būdavo. Valdžia tokiais atvejais ir nusikratinėdavo, nukreipdama žmones į kooperatyvus, kur jie susidurdavo su tos pačios valdžios sudarytais varžymais ir prekių trūkumu. Vilkaviškyje šiuo pagrindu jau buvo įvykę neramumų, kai darbininkų minia pradėjo daužyti sandėlio langus. Varganesnieji gyventojai tiesiog aimanuodavo, negaudami iš niekur nei pašalpos, nei kitokios paramos.

Užtat **valdžia** gyveno pertekliuje ir net prabangoje. „Buožės" buvo vidudienį bolševikų apgrobiami, sudarant stereotipinius „perėmimo" aktus. Kokiu pagrindu tie perėmimai būdavo daromi, niekas nežinodavo. Paprastai akte būdavo žymima, kad tokius ir tokius daiktus perėmė vykdomojo komiteto pirmininkas, kitus — partijos sekretorius. Būdavo paimama pastotė, ir daiktus susikrovę gabendavosi namo arba išparduodavo, o pinigus įsikišdavo sau į kišenę. Po tų pogromų Stalino carukų butai pasipuošdavo minkštais baldais, sieniniais veidrodžiais ir kitokiais prabangos daiktais.

Dėl šito tokia įtempta nuotaika gyventuojuose susidarydavo, jog centrui eidavo skundas po skundo. To pasekmėje į Alvitą buvo atsiųsti pareigūnai net iš Kauno tardyti. Skundai apie turto grobimą pasitvirtino, ir žemės ūkio komisaras paskelbė savo garsųjį įsakymą, kuriuo išvanojo apskrities agronomą „už neprižiūrėjimą" ir perdavė Alvito bylą prokurorui. Keletą dienų vietos pareigūnai tikrai buvo persigandę ir žmonėse jau ruošė dirvą, kad, girdi, „buvau prastas žmogus ir juo pasiliksiu — ir vėl eisiu akmenų skaldyti". Tačiau bolševikų metodus žinojusieji tik šypsojosi. Jie labai suabejojo, kad bolševikui nuo bolševiko plaukas nukristų, nors jis ir būtų labiausiai nusikaltęs. Ir tikrai po savaitės — kitos pareigūnai atkuto. Atsakomybė buvo suversta valsčiaus pareigūnams inteligentams, kad jie nemokė viršūnių, jog nereikią vogti. Vienas jų buvo tuojau iš vietos atleistas, o tikrieji kaltininkai būtų tebetęsę grobimą, jei ne birželio 22-oji.

# Iš visos Lietuvos

## ŠIAULIAI

Po karo audros Šiaulių miestas išlikęs visai sveikas. Yra sudegęs vienas didesnis namas miesto centre ir pora pakraštyje. Bet langai yra iš'rūkinėję didesnės namų dalies. Žmonės jaučiasi laisvi.

Liūdnesnis vaizdas Kuršėnų pusėn. Kas kilometras vis dažniau guli sudaužytas bolševikų tankas, patranka, sudegęs sunkvežimis. Pakelėse neretai matyti supiltas kapas.

Bet žmonės visur atsikvošėję, ir keliu eina normalus judėjimas.

## PALANGA

Palanga atvaduota birželio 22 dieną, anksti rytą. Sudegė tik dveji namai. Visas miestas ir vasarinės liko sveikos. Vasarotojai į Palangą šiemet nebuvo leidžiami. Buvo atvežtas tik vienas kitas komunistas. Karui prasidedant, Palangoje dar buvo apie 2.500 vaikų pionierių stovykloje. Artimesniųjų vietų vaikai vietos lietuvių rūpesčiu jau išsiuntinėti pas tėvus. Tolimesniųjų dalis dar tebeglobojama vietoje.

## RAUDONDVARIS

Bolševikams pabėgus, vietos kompartijos sekretoriaus bute rastas išvežti numatytųjų sąrašas su „išsamiomis" biografijomis. Buvę profesionalai valkatos ir kitoki išsigimėliai su vietos žydais baigė sudarinėti „juodaji" sąrašą, pagal kurį buvo numatyta išvežti visi mokytojai, miškininkai, doresnieji apylinkių ūkininkai, net jų pačių „neveiklūs" milicijos pareigūnai.

Birž. 23 d. miestelyje ir apylinkėse knibždėjo raudonųjų kariuomenė, bet, nežiūrint to, jau plevėsavo trispalvė, suskambo Himno garsai. Rytą jau susiformavo vietinė apsauga. Begindami moteris ir vaikus, apsuptus 18 ginkluotų raudonarmiečių, žuvo Benediktas Butkus, Jonas Viržaitis ir Pranas Babkaitis. Pastarasis sužeistas į vidurius 10 val. išgulėjo be pagalbos.

Apylinkės buvo kruopščiai valomos. Miškuose surinkti 68 raudonarmiečiai.

Dabar Raudondvaryje jau kuriamas naujas gyvenimas.

## ALSĖDŽIAI

Tai vienas anksčiau prisikėlusių Žemaitijos miestelių ir gražiai veikiančių Žemaitijos miestelių. Nors bolševikų jėgos pro Alsėdžius labai apsčiai traukė ir traukėsi ir prie pat miestelio buvo įsistiprinę, pasiruošę laikytis, tačiau ši grėsmė greit nuslinko ir miestelis bei apylinkės išliko nenukentėję. Valsčius ir partizanų šaulių gausus būrys, taip pat policijos nuovada įsikūrė dar antradienio vakare, bolševikams visais keliais tebeduzgiant. Žuvusių yra pora žmonių kaime, kuriuos vieinių niekšų atvesti nušovė bolševikai.

Alsėdžiuose visi, nuo ūkininkų iki darbininkų, stropiai budi savo atgautos laisvės sargyboje. Žmonės džiaugsmo pilnomis akimis bučiavosi išgirdę, kad prasidėjo karas, kad Vokietija pradėjo išvadavimo žygį nuo aiškios pražūties, kuriai dauguma geriausių valsčiaus ūkininkų ir šviesuolių buvo vietos komunistų pasmerkti.

## ŽARĖNAI

Pereitais metais, įvykus bolševikiškai parceliacijai, kai kur žemė buvo suskaldyta sklypais visai neatsižvelgiant į tai, ar ūkininkas galės nors pakenčiamai ūkininkauti ant likusios jam normos. Kai kurie ūkiai liko visai be plėvų, kas ateinančią žiemą turėjo pakenkti gyvulių ūkiui. Kai kur paimta visi rugiai, todėl nebegalėjo ūkininkas pasėti.

## ŠVENTOSIOS UOSTAS

Šventosios uostas, kaip ir visi Lietuvos kaimai ir miesteliai, iki birželio 21 d. (šeštadienio) vakaro kentė baisųjį bolševikų čekistų terorą. Tačiau, būdamas arčiau jūros, jis geriau nujautė oro permainą ir artėjantį išvadavimą, todėl naktį į sekmadienį veik niekas čia nebemiegojo. Ir neapsiriko. Penkiomis ryto jau išgirdo pirmuosius laisvės šūvius. Šventojoje buvusių žmonių smaugėjų—čekistų tarpe kilo neapsakoma panika. Visi leidosi bėgti pajūriais Latvijos sienos link. Išvadavimo kanonada sparčiai artėjo. Greit nuo Palangos pasirodė pulkai vaikų, kuriuos bolševikai ir žydai varėsi iš „pionierių" stovyklos į SSSR. Laimei, apie 8 val. atskrido vokiečių lėktuvas, ir bematant iš jūros pradėjo kristi sviediniai į Butingės miškuose pasislėpusius raudonuosius dalinius, kurie, lyg tarakonai iš užpečkio, pradėjo visomis savo patrankomis vežini ir tankais griūti lauk iš miškų ir skęsti smėlyje. Netrukus narsioji vokiečių kariuomenė jau buvo Latvijos pusėje ir, apsupusi bėgančius bolševikus, atėmė iš jų vaikus ir juos pačius bei visus vaikus grąžino į Palangą.

Šventosios gyventojai, pirmąją kanonadą išgirdę, entuziazmo pagauti, tvėrėsi darbo: bematant išgaudė savo čekistus ir vietos bolševikus ir 1 val. dieną sekmadienį uosto rajone iškėlė tautines vėliavas.

Šiandien Šventoji yra gražiai susitvarkiusi ir darbas bei gyvenimas vėl grįžo į savo vėžes.

## NERIMDAIČIAI

išliko sveiki, žiaurumų nebuvo. Gyventojų išgastis praslinko lyg koks juodas debesys ir visi spėję atsipeikėti smarkiai stveriasi darbo.

## TVERAI

Miestelis nuo karo nukentėjęs. Sudegė pieninės, kooperatyvo, bankelio pastatai. Ant griuvėsių jau pradedami statyti nauji trobesiai.

# Ispanijos spauda pasipiktinusi smerkia anglų sovietų paktą

MADRIDAS. VII. 16. ELTA. Ispanų laikraščiai komentuoja Reuterio konstatavimą, kad anglų sovietų paktas buvęs sudarytas ne siekiant sau naudos, bet kad tai esanti nuoširdi abiejų tautų santarvė. Laikraštis „Informaciones" ta proga rašo, jog Anglija priklausanti prie tų nusikaltėlių, kurie ne tik padaro blogą darbą, bet tuo darbu dargi giriasi prieš visą pasaulį. Anglų sovietų santarvė, pasak laikraščio, esanti brolžudystė Europos atžvilgiu. Kaip Kainas, Anglija jau nešiojanti prakeikimo ženklą, kuris ją smerkia pražūčiai. „Pueblo" pareiškia, jog Anglija sudariusi jau daug sutarčių pagalbai teikti, bet ta pagalba buvusi tik popieriuje. Po tokių gausių sąjungų Anglijai nebepasilieką nieko kito, kaip bejėgiškai grasinti kumštimis. Tačiau, priduria laikraštis, karo lauke tai nieko nepadeda. Ten reikia drąsos ir pasiaukojimo. Šias savybes parodysią ispanai kovoje su bolševikais — be sutarčių ir be suspaustų kumščių.

ROMA. E. Rugpiūčio 30 d. Venecijoje bus atidaryta tarptautinė filmų paroda. Parodoje, greta Vokietijos, Italijos ir Japonijos, dalyvaus ir daug kitų Europos valstybių. Parodoje bus parodytos geriausios naujosios Europos filmos.

VAŠINGTONAS. E. Prezidentas Rooseveltas pasirašė įstatymą, kuriuo Jungtinių Valstybių federalinė laivininkystės įstaiga įgaliojama, krašto ~vnimo sumetimais, kontroliuoti visus laivininkystės kelius ir laivų judėjimą. Šiuo įstatymu federalinė laivininkystės įstaiga įgys teisę teikti Amerikos ar kitų valstybių laivams pirmenybę, pakraunant, iškraunant prekes ir pan.

## AMERIKIEČIŲ DELEGACIJA IŠSKRIDO Į ANGLIJĄ

NEW YORKAS. VII.16. ELTA. „New York Sun" praneša, kad vakar išskrido į Angliją Jungtinių Valstybių federalinis komisaras darbininkų klausimais Goodrichas, vienas finansų ministerijos atstovas ir pulkininkas Dunnas. Goodricho uždavinys esąs susipažinti su britų darbininkų padėtimi. Finansų ministerijos atstovas pasiliksiąs Londone, o pulkininkas Dunnas, greičiausiai, bus Jungtinių Valstybių stebėtojas prie anglų armijos.

VAŠINGTONAS. E. Laikraščio „New York Herald Tribune" žiniomis, sovietų ambasadorius Umanskis trečią kartą nuo vokiečių sovietų karo pradžios atsilankė pas valstybės pasekretorių Sumner Wellesą aptarti Jungtinių Amerikos valstybių tiekimu Sovietų Sąjungai klausimų. Sovietų pageidavimų sąrašo turinys nežinomas.

BELGRADAS. E. Dešimt komunistų, kurie naktį į liepos 13 d. Obrenovaco apylinkėje bandė įvykdyti sabotažą, buvo vietoje sušaudyti.

**Zagrebas.** E. Pastarosiomis dienomis Kroatijoje prasidėjo kviečių derliaus dorojimo darbai. Kviečių derlius vertinamas kaip geras, ir tuo būdu Kroatijos aprūpinimas grūdais ateinančiais metais yra visiškai užtikrintas.

# Socialinio draudimo pašalpos turi būti mokamos ir toliau

Socialinės Apsaugos Departamentas įpareigoja visas valstybines įmones, įstaigas, ūkius, socialinio draudimo punktus ir kooperatinio socialinio draudimo gamybines bei darbo arteles mokėti ligi atskiro patvarkymo darbininkams ir tarnautojams „Socialinio draudimo vadove" nustatytas pašalpas. Pašalpos visiems apdraustiesiems mokamos buvusių profsąjungos narių normomis pagal nedarbingumo lapelius.

Laikinojo nedarbingumo ir kitas pašalpas skiria ir moka įstaigų, įmonių ir artelių administracijos, vadovaudamosi ligi šiol veikusiais socialinio draudimo nuostatais.

Be to, įstaigos, įmonės ir artelės įpareigojamos pateikti buv. Profesinių Sąjungų Centro Biuro Socialinio Draudimo Skyrių Likvidacinei Komisijai šių metų II ketvirčio (balandžio, gegužės ir birželio mėn.) atsiskaitomuosius žiniaraščius (forma 4). Už atsiskaitomųjų žiniaraščių nepateikimą atsako įstaigų, įmonių ir artelių atsakingi pareigūnai. Siunčiamus žiniaraščius adresuoti Socialinio Draudimo Skyrių Likvidacinei Komisijai, Kaunas, Aušros gatvė 19 (tel. 24741).

Socialinio draudimo įnašai ir baudos už laiką ligi š. m. liepos mėn. 1 d. turi būti įmokamos Lietuvos Banko skyriuose į seną einam. ar subeinam. sąskaitą. Nuo liepos mėn. 1 d. socialinio draudimo įnašai, mokant atlyginimą už liepos mėn. pirmąją pusę, neįmokami (nepervedami); jie turi būti įmokėti (ar pervesti) išmokant atlyginimą už antrąją mėnesio pusę.

Visais kitais socialinio draudimo reikalais kreiptis į Socialinės Apsaugos Departamento socialinio draudimo skyrių, Kaunas, Gedimino g-vė Nr. 40, tel. 26702 ar 24805 nuo 8 iki 15 val.

SOCIALINĖS APSAUGOS DEPARTAMENTAS

Kaunas, 1941 m. liepos mėn. 14 d.

# SPORTAS

## PO KREPŠINIO RUNGTYNIŲ

Į vakar KK Rūmų aikštyne įvykusias krepšinio rungtynes apsilankė vokiečių karo valdžia ir kiti aukšti pareigūnai, kuriuos KK Rūmų dir. Keturakis pasveikino, o mūsų krepšininkės įteikė gėlių puokštes.

Susitikimas tarp KK Rūmų partizano būrio ir kitų apsaugos būrių rinktinės baigėsi KK Rūmų būrio nelengva pergale 41:32 (19:19). Žaidė ir taškų pasiekė: KKR: Puzinauskas I (20), Leščinskas (8), Norkus I (5), Puzinauskas II (4), Mackevičius (2), Proscevičius (2); kitų būrių rinktinė: Norkus II (10), Vilkenas (8), Ralkevičius (6), Zaroskis (4), Parančevičius (2), Pimenovas (2).

Moterų dviejų rinktinių susikirtimas davė pergalę pirmajai rinktinei 11:8 (6:4), kur žaidė: Palionytė (5), Motiejūnaitė (4), Kamilavičiūtė (2), Miulerаitė ir Rabašauskaitė. Antrojoj rinktinėj pasirodė: Kvedaraitė (4), Vailokaitytė (2), Jančytė (2), Balčiūnaitė, Kuzmickaitė II.

Apskritai, abejos rungtynės buvo patenkinamo lygio, nors gerokai kliudė įmirkęs kamuolys ir neįpratimas žaisti po atviru dangumi. Gausiai susirinkę krepšinio mėgėjai turėjo džiugų vakarą.

## RAPID = VOKIETIJOS MEISTERIS

1941 metų Vokietijos futbolo meisterio vardą pagiemžė Rapid (Viena), finalo rungtynėse nugalėjęs buv. daugkartinį meisterį FC Schalke 04 4:3. Puikiai pasirodė kauniečių pažįstamas ilgasis Binderis.

# KRONIKA

## L. RAUD. KRYŽIUS STEIGIA SAVO SKYRIUS DAUGPILYJE IR VITEBSKE

Teikti pagalbai politiniams kaliniams ir išvežtiesiems į Sovietų Sąjungą, Lietuvos Raudonasis Kryžius šiomis dienomis steigia savo skyrius Daugpilyje ir Vitebske.

## ĮSTEIGTI NAUJI POLITINIAMS KALINIAMS ŠELPTI PUNKTAI

Įsteigti šie nauji politiniams kaliniams ir nukentėjusiems nuo karo šelpti aukų rinkimo punktai:

A. Fredoj, sodininkystės mokykloj, Juozapavičiaus prosp. 51; Kauno Elektros stoty; Julijanavos kaimo vartotojų kooperatyvo krautuvėse ir Karmelitų klebonijoj.

## NUO KARO NUKENTĖJUSIEMS KAUNIEČIAMS

K.M.S. Socialinio Aprūpinimo skyrius, Gedimino g. 11, registruoja nuo karo nukentėjusius Kauno miesto gyventojus. Kreiptis tiktai su policijos nuovados, Raudonojo Kryžiaus, klebono ar kitų valdinių bei visuomeninių įstaigų pažymėjimais, kuriuose turi būti nurodyta, kada ir kaip pilietis yra nuo karo nukentėjęs.

## PAMALDOS UŽ DARIŲ IR GIRĖNĄ

Rytoj, liepos 17 d., 9 val., LAF nariai su TDA raiščiais dalyvauja pamaldose už Darių ir Girėną Įgulos bažnyčioje.

## RUOŠIAMI LIETUVIAI PREKYBININKAI

KAUNAS. VII. 15. ELTA. Didelį valymo darbą teko atlikti valstybiniame prekybos sektoriuje — Pramonės Prekybos ir Maisto Prekyboje. Šiame sektoriuje buvo įsiviešpatavę vieni žydai. Pramonės prekyboje, pasirodo, žydai sudarė net 95% viso aparato, Maisto prekyboje — 75%. Didelė žydų dalis buvo nacionalizuotų nuosavybių savininkai ir šiaip apsukrūs spekuliantai, mokėję gerai pelnytis ir po to, kai neteko nuosavybės.

Paskelbus, kad reikalingi tarnautojai — prekybininkai lietuviai, jų pasisiūlė labai didelis skaičius, žymiai prašokąs pareikalavimą. Nemaža pasisiūlė moksleivių ir studentų, sutikusių dirbti ligi studijų už visai mažą atlyginimą. Atrenkant kandidatus, paaiškėjo, jog apie 60% pasisiūliusių yra šioje srityje dirbę ir turi reikiamo prityrimo, bet bolševikų laikais negalėjo gauti darbo tik dėl to, kad buvo verslininkai ar šiaip susipratę lietuviai.

Dar nedirbusiems prekybos srityje kadrams paruošti Prekybos, Pramonės ir Amatų Rūmai surengė dviejų savaičių kursus. Kursai prieš keletą dienų pradėjo darbą. Juos lanko apie 120 asmenų, nors norinčių atsirado apie 300. Dėl butų ir dėstytojų stokos visų priimti nebuvo galima.

Susinormavus susisiekimui, prekybininkams paruošti bus surengti kursai taip pat Vilniuje, Šiauliuose, Panevėžyje ir kt.

## VETERINARIJOS DEPARTAMENTO PRANEŠIMAS

1) Veterinarijos Valdyba perorganizuojama į Veterinarijos Departamentą ir perkeliama iš Vilniaus atgal į Kauną, Kęstučio g. 15.

2) Buvusios Veterinarijos Valdybos įvestos Lietuvoje Tarybų Sąjungos centro valdžios instrukcijos bei taisyklės toliau nebegalioja ir tvarkant veterinarijos reikalus turi būti vadovaujamasi Veterinarijos įstatymu bei kitais iki 1940 m. birželio mėn. 15 d. išleistais veterinarijos srities įstatymais ir tiems įstatymams vykdyti taisyklėmis.

3) Su pasirodžiusia kai kuriose Lietuvos vietose pasiutimo liga turi būti kovojama griežtomis priemonėmis, pasiremiant su apkrečiamomis gyvulių ligomis kovoti taisyklėmis.

4) Apskričių ir miestų veterinarijos gydytojai turi skubiai pranešti Veterinarijos Departamentui žinias apie savo apskrities arba miesto veterinarijos personalą, nurodant, ar visi be pertraukos ėjo savo pareigas.

5) Veterinarijos personalas turi skubiai siųsti Veterinarijos Departamentui žinias apie pasiutimą ir kitas apkrečiamąsias gyvulių ligas.

## VISIEMS PAŠTŲ VIRŠININKAMS APLINKRAŠTIS Nr 5

Nuo š. m. liepos mėn. 15 d. pavedame pašto įstaigose atnaujinti radijo abonentinio mokesčio priėmimą. Mokesčiai priimami pagal paskutiniu laiku veikusį tarifą. Pavėlavimo baudos iš abonentų, apmokančių š. m. trečio ketvirčio mokestį liepos mėnesio bėgyje, neimamos. Iš apmokančių už antrą ir ankstyvesnius ketvirčius, baudos imamos tarife nustatyto dydžio.

Surinkti pinigai turi būti pirma proga persiųsti apskričių kontoroms, kurios gautas sumas tuojau įmoka į savo einamąsias sąskaitas.

*Pašto Valdybos Įgaliotinis*

Kaunas, 1941 m. liepos mėn. 14 d.



Į LAISVĘ
Redakcija — Kaunas, Duonelaičio 24, tel. 21414 ir 20530.
Administracija — Kaunas, Duonelaičio 24, tel. 26375 ir 22480.

„Žaibo" spaustuvė Kaune, Duonelaičio 24; tel. 26616

# Tarybinės Lietuvos vadovai bėga

## Pozdniakovas, Sniečkus, Paleckis, Gedvilas neria iš Lietuvos. Komisarą Glovacką nušauna raudonarmietis. Dingsta vyriausybiniai šoferiai. Maskva atsisako vyriausybininkus priimti. Kolchozininkai meldžiasi

Pasakoja ką tik iš savotiškos odisėjos grįžęs Žemės Banko šoferis Juozas Kondrašas. Jis išsibastė per tris savaites, kol sugrįžo į Kauną. Jam teko vežti Tarybinės Lietuvos valdovus, lydėjusius Kauno miesto ir apskrities Vidaus Reikalų Liaudies Komisariato bei NKVD šulus, kaip Kirstuką, Šarkauską, Davidovą, Gudžiūną, Savelevą, Balčiūną, Korolenko. Visi partijos ir vyriausybės nariai, žmonas susodinę į traukinius, vyko automašinomis. Prie jų kolonos prisidėjo NKVD pareigūnų kolona. Susidarė ištisas civilinis dalinys, apie 50 mašinų, per 600 žmonių.

Sekmadienį vakare visi NKVD bei milicijos pareigūnai, kur kas nustvėrę automašiną, renkasi prie milicijos būstinės netoli Savanorių prospekto. Susidaro didoka kolona, kuriai pirmąjį karo sekmadienį lygiai 24 valandą įsakoma ko greičiausiai išvykti Ukmergės link. Plentas į Jonavą užkimštas besitraukiančių raudonarmiečių. Nemaža sugedusių sunkvežimių pakelėj. Matyti bombardavimo žymių. Juo arčiau Jonava, juo susikimšimas didesnis ir didesnis, kol prie tilto per Nerį išvirsta tikra spūstim. Į didžiulę nuo Kauno betraukiančią autovežimių, gurguolių ir pėsčiųjų srovę įsijungia nuo Gaižiūnų poligono į Kėdainius vykstą raudonųjų tankų ir šarvuočių daliniai. Greit persikelti į antrą Neries pusę neįmanoma. Visa kolona su priešaky važiavusiais Pozdniakovu, Sniečkumi, Adomu (Meskupu) Preikšu, Paleckiu, Gedvilu, Morkūnu, Brašiškiu, Vaišnoru, Guzevičium, Glovacku, Šumausku, Knyva, Pušiniu Leonu, Gregorausku, Karoliu Didžiuliu ir kt. centrinėmis partijos bei vyriausybės figūromis gauna kelias valandas laukti.

Plentas į Zarasus nuolat vokiečių lėktuvų apšaudomas. Taikliai mėtomos bombos verčia bėglius nuolat kraustytis iš mašinų į paplentės griovius. Taip ligi Ukmergės. Nuo Ukmergės prie kolonos prisijungia vietinė milicija. Utenoj truputį sustojama. Bet čia nauja bėda: pabėga komisaro Glovacko šoferis. Vargais negalais surandamas pabėgusiojo vieton žydelis.

Kolona pasijudina į Zarasus. Bet čia nauja bėda. Tarp Daugailių ir Zarasų pasipila į Lietuvos valdovus iš pakelės miškų kulkos. Tai lietuviai partizanai siunčia paskutiniuosius sudie savo tarpininkams tarp Kremliaus ir „dėkingos" Lietuvos liaudies. Komisarai šaukia: Prokliatyje litovcy! Demoralizuoja armiją. Grįžę juos visus iššaudysim. Ir skubiai, nežiūrėdami tarnybos laipsnių, šoka iš mašinų ir slepiasi dulkėtuose paplentės grioviuose. Lydėję enkavedistai atsišaudo. Šūviai pradeda nutilti. Vėl visa svita rengiasi tęsti savo žygį į rytus. Bet pasigenda Glovacko. Randa jį ant plento mirtinai peršautą. Mat, susišaudymo metu jis norėjęs persikelti iš vienos plento pusės į kitą. Vos jam užlipus ant plento, pasigirsta komanda: stoj! Šiam nesustojus, raudonarmietis jį iš karto nukerta. Nori lavoną sykiu paimti, bet manydami, kad visas nesusipratimas ramiau baigsis be tų ceremonijų, negaišę patraukia į Zarasus.

Zarasuos visa ekspedicija nutaria maskuotis ir nakvoti, nes antradienį rytą, septintą valandą, esą, bus galima grįžti į Kauną. Oficialiai skelbiama, kad Rumunija jau esanti raudonosios armijos okupuota, Suomija visai iš oro raudonųjų lakūnų sudaužyta, o į Lietuvą įsiveržusios vokiečių karinės pajėgos atmuštos, iš Lietuvos teritorijos išvytos ir paimta 150.000 vokiečių belaisvių... Ir koks būtų buvęs netaktas, jeigu kas nors iš vyriausybės ar partijos narių būtų pabandę paklausyti Kauno radijo siųstuvo ir paskutinį kartą Lietuvos žemėj išgirsti atgyjančios Lietuvos himną.

Šoferiai finansų liaudies komisarui Morkūnui ir komisarų tarybos pirmininko pavaduotojui Vaišnorui iškrečia naują pokštą: jie paprastų paprasčiausiai, nė neatsisveikindami, palieka mašinas ir dingsta Zarasų kraštinėse gatvėse. Tikras skandalas! Visiems lietuviams šoferiams įsakoma nuo mašinos neatsitraukti toliau kaip 10 žingsnių ir priedo kiekvienas gauna po sargybinį, kurio pareiga žiūrėti, kad likusieji šoferiai nebandytų išeiti pasivaikščioti...

Tačiau dar gerai neišaušus didžiausias aliarmas: vokiečiai netoli Zarasų. Visi vyriausybininkai galvotrūkčiais puola į mašinas ir bematant pasiekia Daugpilį. Mieste didžiausias sumišimas. Minuojami tiltai. Pakraščiuose krinta vokiečių mėtomos bombos. Todėl koloną pasiunčia į už septynių kilometrų esantį nuo Daugpilio kurortą.

Kitą dieną vyriausybininkai palieka Daugpilio kurortą ir nuvažiuoja į latvių teritorijoj esantį Rozytės miestą. Čia finansų komisarai ekspedicijos dalyvius apdalina pinigais. Ten pat atvyksta ir Latvijos TSR vyriausybės nariai bei Latvijos komunistų partijos vadovai. „Broliškųjų respublikų" vadovai padaro bendrą posėdį, kurį trukdo vokiečių lėktuvai, puldami geležinkelio stotį ir sukeldami gaisrų. Sutemus, latvių vyriausybininkai išvyksta nežinoma kryptimi į Sovietu Sąjungą, o mūsiškiai bando pasiekti gerokai žemiau Daugpilio prie Dauguvos esantį Jekabpilio miestą. Mat, Maskva įsakiusi vyriausybės ir partijos nariams laikytis kiek galima arčiau savo krašto. Bet koloną vokiečiai nušviečia parašiutine rakieta, puola kulkosvaidžiais. Vėl visi turi slėptis pakelės grioviuose. Todėl atsisako minties vykti į Jekabpilį, o pasuka į kitą pusę, į netoli Rusijos sienos esantį latvių Ludzos miestą. Aušant jį pasiekia ir pakeliui užsimaskuoja.

Ekspedicija gauna truputį atsikvėpti. Išalkę godžiai kemša konservus, nes niekas neturi duonos. Padėtį gelbsti pats Pozdniakovas, įsakydamas NKVD šefams parūpinti duonos. Šiems pavyksta gauti iš miesto žydelių bulkų, kurias valdžios žmonės bematant sudoroja.

Visa vyriausybininkų ekspedicija patraukia Rusijos sienos link. Kelias baisiausiai užkimštas. Kariuomenės daliniai, žydai, iš Latvijos teritorijos varomi galvijai maišosi su puikiais Lietuvos vyriauybininkų limuzinais. Štai jau ir siena, per kurią praleidžiami tik turį Rusijos federatyvinės respublikos pasus. Ir daug vargo turi padėti Pozdniakovas, kol visa ekspedicija praleidžiama per sieną.

Šiaip taip pasiekiamas Siebiežas, miestukas Rusijos teritorijoj Latvijos pasieny. Bet ir čia vokiečių lėktuvai niekieno nekliudomi valdo erdvę. Bombos, kulkosvaidžiai, naktį viską išduodančios raketos galutinai palaužia partijos ir vyriausybės narių nuotaiką. Todėl privažiavę Pastočkino miestelį, esantį sankryžoj kelių, vedančių į Siebiežą, Vitebską ir Velikije Luki, mano bent sriuba, kurios jau savaitė buvo nematę, ūpą pataisyti. Sriubos išverdama. Ir ekspedicija, tris dienas pradiskutavusi, prieina išvados, kad geriausiai būsią nuvykus tiesiai į Maskvą.

VII. 3 visa ekspedicija pasiekia Velikije Luki. Draugui Pozdniakovui pavedama su Maskva susisiekti ir galutinai išsiaiškinti dėl šitokio Lietuvos valdžios žmonių pasiryžimo, nes panaši odisėja po vokiečių lėktuvų bombom ir kulkosvaidžių ugnim esanti perdaug jau pavojinga. Pozdniakovui telefonu pranešama, kad į Maskvą galį vykti tik tie, kurie turi Maskvos pasą. Kitokių Maskva visai neįsileidžianti.

Įvyksta pasitarimas. NKVD pareigūnai ir pakelėje prisidėję milicininkai nusprendžiami pasiųsti į frontą, todėl drauge su Guzevičium išvyksta į Vitebską. Partijos ir vyriausybės nariai lieka Velikije Luki. Jie susirūpinusiais veidais seka, kaip kariuomenės daliniai godžiai dairosi į jų puikius limuzinus ir bando šnekinti, jog tokios puikios mašinos labai praverstų žygiuojantiems į frontą. Jų nuotaikai akomponuoja kelias valandas trunkanti sproginėjančių sviedinių kanonada, nes vokiečių bombonešiai padegę prie aerodromo esančius municijos sandėlius.

Mūsų šoferis paleidžiamas dirbti į kolchozą. Paėjęs apie dvidešimt kilometrų Polocko kryptimi, sutinka kelis gudus politinius kalinius, taip pat namo grįžtančius. Pasuka iš kelio ir netolimame kolchoze nutaria laukti vokiečių ateinant. Kolchoze niekur nematyti nei traktorių, nei žemės ūkio mašinų. Aria net paprastais arklais. Trobelės nepaprastai vargingos. Gyvulių maža. Valgyti tegalima gauti tik duonos ir pieno, ir tai tik pas vieną kitą.

Tačiau žmonės širdingi. Labai neapkenčia žydų. Pabėgėliui žydui ne tik nieko neparduoda, bet ir vandens atsigerti neduoda. Pradeda gaudyti kolchozų pareigūnus. Nors mobilizacija ligi 50 m. amžiaus buvo paskelbta, tačiau nebuvo kas ją vykdo. Laukia vokiečių ateinant ir guodžiasi: ligi šiol mes buvome tavorščiai, dabar vėl galėsime būti zemliokai. Pasistato ikonas, meldžiasi ir sako: jeigu vokiečiai ateis, — Dievas tikrai yra; jeigu neateis, — Dievas mus užmiršo. Plinta fantastiškiausi gandai: Stalinas pasikoręs, Stalinas nušovė Molotovą ir Vorošilovą, Stalinas pabėgo į Sverdlovską..., Timošenka pabėga į Berlyną.

Po trijų dienų atžygiuoja vokiečiai. Mūsų šoferis, virtęs kolchozininku, nes porą dienų už maistą turėjo piauti dobilus, išskiriamas iš gudų politinių kalinių tarpo todėl, kad vilkėjo šaulio uniformą. Po trumpo apklausinėjimo jis gauna pažymėjimą ir traukiniu per Molodečną ir Vilnių liepos 13 d. sugrįžta į Kauną, kelionėje išbuvęs daugiau kaip tris savaites.

## Sunormuotas atlyginimas

KAUNAS. VII. 15. ELTA. Atsižvelgdamos į tai, kad bolševikų laikais atlyginimo srityje tarp aukštesniųjų ir žemesniųjų valstybės tarnautojų buvo sudarytas labai didelis ir socialiniu požiūriu nepateisinamas skirtumas aukštesniųjų tarnautojų naudai, kompetentingos įstaigos nutarė:

Visose valdinėse įstaigose ir įmonėse tarnautojų mėnesinio atlyginimo maksimumą nustatyti 1.000 rublių, o minimumą — 250 rublių.

Atlyginimui čia nustatytųjų maksimumo ir minimumo ribose — sureguliuoti netrukus bus parengta atitinkama lentelė, kuria vadovautis įpareigojamos visos valdinės įstaigos ir įmonės.

Šis nutarimas veikia nuo š. m. liepos 1 d.

## Kaip bolševikai skriaudė darbininkus

KAUNAS. VII. 15. ELTA. Viešpataudami Lietuvoje, bolševikai dėjosi dideliais darbo žmonių užtarėjais. Jie lengva širdimi dalino vargingiesiems ne savo žemes, tačiau kita ranka begėdiškai juos apiplėšdavo, apkraudami mokesčiais, duoklėmis ir kt. Ne geriau bolševikai pasielgė ir su žemės ūkio darbininkų indėliais, juos sukonfiskavę. Ta konfiskacija paliestė kelias dešimtis tūkstančių neturtingų kaimo gyventojų, daugiausia berniokų ir merginų, kurie taupė savo kuklius uždarbius, tikėdamiesi įsigyti kokią nuosavybę. Tačiau bolševikai pusę tų indėlių, sudarančių 7 mil. rublių, sukonfiskavo, leisdami tik po 1.000 rublių dalimis išsiimti iš žemės ūkio kredito draugijų, kuriose tos sutaupos buvo.

## Švedijos auka Suomijai

**Stockholmas. E.** Švedijos valstybinis komitetas, kuriam pirmininkauja Švedijos sosto princas, pasiuntė Suomijos tautinės pagalbos centraliniam komitetui 500.000 švedų kronų. Šie pinigai skiriami nuo oro puolimų savo pastogės netekusiems gyventojams, vaikams, ligoniams ir seneliams šelpti.

### ANGLŲ LĖKTUVŲ PADARYTI NUOSTOLIAI KATALIKŲ BAŽNYČIOMS IR LIGONINĖMS

**Berlynas. VII. 16. ELTA.** Žiniomis iš katalikų sluoksnių, nuostoliai, kuriuos iki šiol padarė anglų lėktuvų numestos bombos katalikų bažnyčioms ir ligoninėms, šiuo metu maždaug lygūs 1,2 mlijono reichsmarkių. Brangūs bažnytiniai daiktai, kurie buvo sunaikinti, į šią sumą neįtraukti. Taip pat mažesni nuostoliai, apie kuriuos daugeliu atvejų būdavo nepranešama, čia nepriskaityti.

## Kauno, Vilniaus, Šiaulių, Panevėžio miestų burmistrams ir visų apskričių viršininkams

Darbo Tvarkymo Departamentas praneša, kad Kauno, Vilniaus, Šiaulių ir Panevėžio miestų ir visų apskričių buv. vykdomųjų komitetų darbo skyriai yra perduoti šiam Departamentui, kaip vietos įstaigos.

Nurodytų miestų darbo skyriai sujungiami su apskričių darbo skyriais į vieną darbo biurą ir, vienam asmeniui vadovaujant, veikia kaip apskrities darbo biuras.

Ryšium su tuo, aukščiau minėtų miestų burmistrai ir apskričių viršininkai prašomi tuojau peržiūrėti buv. darbo skyrių tarnautojų sąstatą, parinkti darbo biuro vedėjo pareigoms eiti tinkamus asmenis, ir kol Darbo Tvarkymo Departamentas juos patvirtins bei galės su jais betarpiškai susisiekti, pavesti jiems laikinai eiti pareigas; apie darbo biurų vedėjų parinkimą prašoma kiek galima greičiau supainformuoti Departamentą, suteikiant apie juos smulkesnių žinių.

Darbo biurų vedėjai, reikalui esant, gali laikinai pasisamdyti techniniam darbui atlikti tarnautojų, laikydamiesi etatų, o nereikalingus buv. darbo skyrių tarnautojus atleisti. Apie padarytus darbo biurų tarnautojų sąstato pakeitimus biurų vedėjai turi tuojau pranešti Departamentui, Kaune, Gedimino g. 40.

Ligi atskiro patvarkymo darbo biurai veikia sena tvarka ir vadovaujasi anksčiau išleistais aplinkraščiais, išskyrus buv. darbo liaudies komisaro slaptus aplinkraščius, kuriais buvo nustatyti ieškantiesiems darbo įvairūs suvaržymai, žiūrint jų politinio nusistatymo, socialinės kilmės ir pan.

Be to, darbo biurams pavedama pirma eile surinkti ir Departamentui skubiai pateikti žinias apie esančių atitinkamų apskričių ir miestų ribose pramonės bei prekybos įmonių veikimą: kokios įmonės veikia, kokios neveikia arba nepilnai veikia; dėl kurių priežasčių veikimas sustabdytas arba nepilnai išnaudojamas, kurioms įmonėms ir kiek trūksta administracijos personalo ir darbininkų (specialybėmis); kokios perspektyvos parūpinti reikiamų specialistų vietoje; kokiu mastu ir kuriose šakose buvo pasireiškęs specialistų trūkumas pramonėje, prekyboje ir statyboje prieš š. m. birželio 22 d. ir šiuo metu. Savaitines ir kitas statistines žinias *siuntinėti reguliariai* anksčiau nustatyta tvarka.

DARBO TVARKYMO DEPARTAMENTAS

Kaunas, 1941. VII. 14.

## Kodėl bolševikai trėmė mūsų žmones?

Vienas čekistas tardytojas mirti pasmerktam politiniam kaliniui, kuris, jo manymu, pasaulio pamatyti nebeturėjo, prasitarė, jog Lietuva vis dėlto kultūringesnis kraštas už Stalino „saulės" palaimintus kraštus ir kad tokio krašto, kaip Lietuva, žmonės, kol jie būsią gyvi, nebūsią ištikimi sovietų režimui ir pasiliksią nuo jo nusisukę į kultūringesnius Vakarus. To sovietų režimas negalįs pakęsti, todėl jis tokius žmones turįs naikinti ir tremti. Dėl to buvo pradėtas mūsų žmonių trėmimas ir tas trėmimas būtų baigtas tik tada, kai ir Lietuvoje, panašiai, kaip sovietijoje, būtų įsiviešpatavęs skurdas ir vargas, kada likusieji mūsų žmonės prilygtų akliems, kritiškai nebegalvojantiems vergams, parsidavusiems įsigalėjusiam bolševikų režimui, kurio kvailiausias užgaidas pildytų be jokio pasipriešinimo.

Tas bolševikas, kuris visada ir visiems kalte kala, kad tik komunizmo šalis stovi viso pasaulio kraštų priešaky, atvykęs į Lietuvą ir pamatęs, kad ji, besitvarkydama, anot jo, fašistiškai, yra pralenkusi sovietijos kraštus, negali pakęsti taip griaunamai veikiančio jo nusistatymą pavvzdžio: jis turi arba keisti savo pažiūras, arba sunaikinti tokį pavyzdį. Jis griebėsi naikinamojo darbo, nes negalėjo gi pakęsti bolševikas tokios Lietuvos, kuri stovėjo skersai jų propagandai.

Siaurapročiai bolševikai negalėjo suprasti, kaip lietuviai galėjo gyventi geriau už sovietų kraštų gyventojus, jei jie nebuvo „išmintingojo" Stalino valdomi ir Lenino — Stalino partijos vadovaujami. Kaip galėjo kitas režimas išdrįsti sukurti daugiau gėrybių, negu komunizmo režimas?

Jie to negalėjo suprasti, o tuo tarpu turėjo pretenzijų įvesti bolševizmą ir kituose Europos kraštuose. Kaip jie būtų galvoję, pamatę kultūringąją Vokietiją? Juk nuo vieno jos gyvenimo pamatymo jie turėjo tuojau patys subyrėti. Jie to neįsivaizdavo: jie patys nebuvo gyvenę užsienyje ir neleisdavo savo žmonių užsienin, nes šie tenai greit susidemoralizuodavo ir nebegrįždavo. Tai patvirtina net ir Sovietų diplomatinių atstovų gausūs pabėgimai ir net jų paskelbtieji atsiminimai. Jie virė savo juodame puode, nedarydami pažangos, ir murzino kultūringus kraštus, kad klaidinami jų piliečiai būtų patenkinti savo „rojumi".